

Razvoj in uporaba gest predstavljata izjemno pomemben del otrokovega zgodnjega razvoja govorno-jezikovne komunikacije. Še preden otrok izgovori prve besede s pomenom, svoje želje, potrebe in ideje drugim sporoča s pomočjo različnih gest. Tako geste dojenčkom in malčkom omogočajo komunikacijo in vključevanje v interakcijo z drugimi osebami, še preden zmorejo govoriti, poleg tega pa pogosto napovedujejo otrokov kasnejši govorno-jezikovni razvoj.

VPLIV GEST NA GOVORNO-JEZIKOVNI RAZVOJ

Razvoj govorno-jezikovne komunikacije poteka po določenem zaporedju, vendar med otroki obstajajo individualne razlike v njihovih govorno-jezikovnih spretnostih kot tudi v hitrosti usvajanja različnih mejnikov v govorno-jezikovnem razvoju. [Zaporedje razvoja gest](#) se tako lahko pri posameznih otrocih razlikuje, velja pa, da naj bi otroci pri starosti šestnajst mesecev uporabljali vsaj šestnajst različnih gest.

Ko se otrok prične izražati s posameznimi gestami, to napoveduje njegovo kasnejše **izražanje s posameznimi besedami**. Kar nekaj mesecev pred tem, ko se otroci naučijo poimenovati določen predmet z besedo, zmorejo na ta isti predmet kazati s prstom. Slednje storijo za to, da bi preusmerili pozornost odraslega na ta predmet oziroma jim na ta način

sporočijo svojo željo po tem predmetu. Kadar otroci vztrajno kažejo na nek predmet, se ponavadi v naslednjih treh mesecih naučijo izgovoriti besedo, s katero ta predmet poimenujemo, prav tako pa se, kadar se naučijo in uporabljajo gesto za določen predmet ali dejanje, hitreje naučijo izgovoriti besedo v primerjavi z otroki, ki se teh gest ne naučijo. Na podlagi gest, ki jih otrok uporablja v zgodnjem obdobju, lahko sklepamo, katere besede se bo otrok naučil izgovarjati prej (na primer, če otrok kaže na *psa* in ne na *kost*, se bo najverjetneje naučil besedo *pes* prej kot *kost*). Prej kot otrok pokaže na nek predmet, prej se bo naučil besedo za ta predmet. Slednje je lahko rezultat tega, da otrokovo vztrajno kazanje na nek predmet spodbudi odraslega, da predmet poimenuje, s čimer dojenček oziroma malček večkrat sliši besedo, s katero predmet imenujemo. Poleg tega pa otroci večinoma kažejo na tiste predmete, ki jih zanimajo, zato so bolj motivirani, da se naučijo besede, s katerimi te predmete imenujemo. Sprva otroci na predmete okoli sebe le kažejo, nato zmorejo na ta isti predmet pokazati in ga ob tem hkrati poimenovati z besedo, kasneje pa ga poimenujejo le verbalno in gesto spontano opustijo.

Količina gest, ki jih dojenčki in malčki uporabljajo v zgodnjem obdobju, je tesno povezana z njihovim kasnejšim **besediščem**, ki pomembno vpliva na otrokove jezikovne spretnosti in kasnejši akademski uspeh. Tisti otroci, ki v zgodnjem obdobju uporabljajo več različnih gest, imajo kasneje bogatejše besedišče. Pri petnajstih mesecih starosti razumejo več različnih besed in imajo pri starosti dveh let širše ekspresivno besedišče v primerjavi z otroki, ki v zgodnjem obdobju uporabljajo manj gest.

Okoli osemnajstega meseca starosti pričnejo malčki kombinirati geste z besedami. Sprva sprva imata gesta in beseda enak pomen (na primer otrok pokaže na knjigo in ob tem reče: »Knjiga!«), kasneje pa malčki kombinirajo gesto in besedo z različnim pomenom (na primer otrok pokaže na knjigo in reče: »Beri!«). Starost, pri kateri se otrok prične izražati v kombinacijah geste in besede z različnim pomenom, napoveduje starost, ko se bo pričel izražati v kratkih, **dvobesednih stavkih**. Ko otrok na primer reče: »Avto!« in ob tem pokaže na očeta, to napoveduje tvorjenje stavkov strukture samostalnik + samostalnik, ko pa na primer pokaže na mamo in ob tem reče: »AM AM!« ali: »Jedel!«, to napoveduje tvorjenje stavkov strukture samostalnik + glagol. Otroci, ki v svojem izražanju pogosto uporabljajo kombinacijo geste in besede, pri čemer ima gesta drug pomen kot beseda, so kasneje pogosto spretnejši pri oblikovanju daljših in kompleksnejših stavkov. Malčki tudi po tem, ko pričnejo tvoriti dvobesedne stavke, še naprej uporabljajo geste, da bolje pojasnijo svoja sporočila v kompleksnejših stavkih. Slednje napoveduje, da se bo otrok kmalu pričel izražati v daljših, **večbesednih stavkih** s kompleksnejšo strukturo. Na primer otrok lahko reče: »Igram se z vozičkom!« in ob tem uporabi gesto, s katero nakaže glagol *potisniti*, kar naredi nekaj mesecev prej, preden lahko reče: »Igram se z vozičkom, tako da ga potiskam.« Geste torej ne le napovedujejo govorno-jezikovnega razvoj otroka, temveč se razvijajo skupaj z govorom in jezikom, saj jih otroci pogosto uporabljajo za dodatna pojasnila v njihovem izražanju.

VPLIV GEST, KI JIH UPORABLJAJO STARŠI, NA OTROKOV GOVORNO-JEZIKOVNI RAZVOJ

Starši lahko z uporabo gest v interakciji in pogovoru z otrokom pozitivno vplivajo na njegov

govorno-jezikovni razvoj. Otroci že pri dvanajstih mesecih razumejo posamezne geste, ki jih starši uporabljajo v komunikaciji z njimi. Na primer, enoletni otrok lahko brez težav sledi odraslemu, ko s prstom pokaže na nek zanimiv predmet. Večino gest, ki jih starši uporabljajo, spontano prilagodijo otrokovi stopnji govorno-jezikovnega razvoja, skoraj vedno pa jih uporabljajo v kombinaciji z besedami. Sledenje otroku pomaga pri **razumevanju govora** odraslega, saj geste nudijo nebesedno podporo pri razumevanju pomena izrečenih besed. Starši velikokrat uporabijo kombinacijo geste in besede z istim pomenom (na primer, otroku rečejo: »Poglej, gosénica!« in ob tem s prstom pokažejo na gosénico), prav tako pa z gestami otroku nudijo dodatne, neizrečene informacije za lažje razumevanje vsebine njihovega govora, kadar se izražajo v kompleksnejših stavkih.

Kadar starši v komunikaciji z otroki uporabljajo geste, pomembno vplivajo na otrokov **razvoj besedišča**. Otroci staršev, ki svoj govor podkrepijo z gestami, navadno tudi sami uporabljajo več različnih gest in imajo kasneje bogatejša besedišča, v primerjavi z otroki staršev, ki v interakciji z njimi uporabljajo manj gest. Starši z uporabo različnih kombinacij geste in besede otroku pomagajo pri prehodu od izražanja s posameznimi gestami oziroma besedami do izražanja v kratkih **stavkih**, saj jim z uporabo teh kombinacij pokažejo, kako lahko tudi sami tvorijo tovrstne kombinacije in kasneje stavke.

VPLIV GEST NA OTROKOV ČUSTVENI IN SOCIALNI RAZVOJ

Spodbujanje uporabe gest pri dojenčkih in malčkih, ki še ne govorijo oziroma se izražajo le s posameznimi besedami, ne vpliva le ne njihov govorno-jezikovni razvoj, temveč tudi na čustveni in socialni razvoj.

Otroci geste uporabljajo za izražanje svojih **čustev**, prav tako pa lažje regulirajo svoje vedenje in imajo bistveno manj vedenjskih izpadov, ki so tesno povezani z njihovo trenutno nezmožnostjo govornega izražanja čustev in želja oziroma potreb. Tisti starši, ki spodbujajo uporabo gest pri svojih otrocih, občutijo manj stresa, povezanega z vzgojo malčkov, prav tako pa se lažje odzovejo na otrokovo neželeno vedenje, ko se le-ta pojavi.

Uporaba geste, s katero pridobimo in zadržimo pozornost druge osebe, ima izjemno pomemben vpliv na **socialni razvoj**, saj skupna vezana pozornost predstavlja osnovo za učenje. Starši otroke učijo o predmetih s kazanjem na njih, prav tako pa se ustrezno odzivajo na otrokovo kazanje oziroma uporabo drugih gest. Uporaba gest v zgodnjem obdobju spodbuja bogatejše dialoge med otroki in starši, kar vpliva na obogatitev socialnih odnosov.

Kadar otrok v zgodnjem obdobju ne uporablja gest oziroma jih uporablja bistveno manj v primerjavi z vrstniki, lahko to nakazuje na pomembna odstopanja v razvoju govorno-jezikovne komunikacije oziroma v otrokovem celostnem razvoju. V primeru, da ima malček težave pri razumevanju in uporabi gest v zgodnjem obdobju, je nujen obisk pri logopedu, ki se ukvarja z zgodnjo obravnavo otrok. Tovrstne težave ne izzvenijo spontano z razvojem in starostjo otroka, zato je nujno potrebna ocena otrokovega razvoja govorno-jezikovne komunikacije in na podlagi ugotovitev tudi logopedska obravnava, ki je v zgodnjem obdobju pogosto usmerjena v svetovanje in podporo staršem.

Viri:

FIRST WORDS® Project. (2014). *16 Gestures by 16 Months*. Pridobljeno s: <http://firstwordsproject.com/about-16by16/>

Lowry, L. (2016). *The Importance of Gestures*. Pridobljeno s: <http://www.hanen.org/Helpful-Info/Articles/The-Importance-of-Gestures.aspx>

Mize, L. (2017). *Gestures Predict First Words*. Pridobljeno s: <http://teachmetotalk.com/2017/03/17/gestures-predict-first-words/>

Özçalışkan, Ş. in Dimivtrova, N. (2013). How gesture input provides helping hand to language development. *Seminars in Speech and Language*, 34(4), 227-236. DOI: 10.1055/s-0033-1353447

Vallotton, C. (2011). *Signing with Babies and Children*. Pridobljeno s: http://c445781.r81.cf0.rackcdn.com/wp_SigningwithBabies&Children.pdf

Visual Language and Visual Learning Science of Learning Center. (2013). *Different Ways of Thinking: The Importance of Gesture in Child Development*. (Research Brief No. 10). Washington, DC.